

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับ
การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

**The Relationships Between the Participation of Community and
School Academic Performance under the Office of
Prachuabkhirikhan Educational Service Area 2**

ภัทรจิตร วันเต็ม^{1*}

Pattarajit Wantem^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา และ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ฯ จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 3 ตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการอภิปรายร่วมกันอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการคิดร่วมกัน และด้านการวางแผนการร่วมกัน อยู่ในอันดับรองลงมาตามลำดับ การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับที่มากที่สุด ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในอันดับรองลงมาตามลำดับ ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก เมื่อ

¹ นิสิตบัณฑิตศึกษาศาขวิชาการศึกษาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000.

¹ Graduated student, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Muang, Phetchaburi 76000, Thailand.

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Corresponding author, e-mail): tidteewasa@hotmail.com

พิจารณารายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน, การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา

ABSTRACT

The research aimed to study : the level of participation of community; the level of school academic under the office and, the relationship between the participation of community and school academic performance under the office of Prachuabkhirikhan Educational Service Area 2. The samples in this research were 331 administrators, teacher, and foundation educational institution committee. The instrument used in the research was the questionnaire. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient. The results of this research were: As a whole and all aspects, the level of participation of community under the office was at high level. Considering on each aspect: the group discussion was the highest level, and the group thinking and the group planning were at high level respectively. As a whole and all aspects, the level of school academic under the office was at high level. Considering on each aspect, the development of learning process was the highest level, and the curriculum development, and the system development of educational quality assurance were at high level respectively. The relationships between the participation of community and school academic under the office, was related positively at high level with significantly at .01 level. The system development of educational quality assurance, the development of learning center, the development of learning process were related positively at high level to participation of community respectively.

Key words: participation of community, school academic performance.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างต่อเนื่องและมี

คุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และในการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรส่วนท้องถิ่น และเอกชนเป็นการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ

สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 3)

งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งจะต้องขับเคลื่อนลงสู่สถานศึกษาอย่างทันที มีแนวทางในการนิเทศติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงานทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระบบประกันคุณภาพ การปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ดี วิทยากรท้องถิ่น นโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับยาเสพติด การส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนในฝัน การวิเคราะห์และสำรวจช่วยเหลือโรงเรียนที่มีปัญหาด้านข้อมูลสื่อสารทางคอมพิวเตอร์และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 6)

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนและการงานวิชาการ ผู้วิจัยมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการบริหารงานชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เครื่องมือและวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 85 คน ครูผู้สอน จำนวน 131 คน คณะกรรมการสถานศึกษา ฯ จำนวน 115 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ชั้นที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 331 คน ชั้นที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจากการสุ่มแบบเจาะจง โดยคิดเป็นร้อยละ 80 ของสถานศึกษาทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 โรงเรียน ชั้นที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนแบบเจาะจงสถานศึกษาละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 คน ชั้นที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษา ฯ โดยการคิดเทียบตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน 131 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา ฯ 115 คน รวมทั้งสิ้น 331 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน 7 ด้าน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา 4 ด้าน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ศึกษาหลักการ ทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถามศึกษาวัตถุประสงค์ สมมติฐาน กรอบแนวความคิดในการวิจัย นิยามตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถามสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนดไว้ในกรวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาที่ใช้ นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้ทรง

คุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ต่อจากนั้น นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ๗ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ฉบับ เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach' s Alpha-Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = .9872 นำผลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา วิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนและระดับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสท์ (Best, 1970 : 190) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการ ในสถานศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้

เกณฑ์เบสท์ (Best, 1970 : 190) ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิจัย

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 คณะกรรมการสถานศึกษา ๗ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ส่วนใหญ่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 80.7 รองลงมา 0 - 5 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 ขนาดของสถานศึกษาที่ท่านปฏิบัติงาน/เป็นกรรมการ ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 และสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็น 3 อันดับแรก คือ การอภิปรายร่วมกัน รองลงมา ได้แก่ ด้านการคิดร่วมกัน และด้านการวางแผนการร่วมกัน ตามลำดับ

ด้านการคิดร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 อันดับแรก คือ ท่านร่วมคิดแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ท่านร่วมคิดในการจัดระบบโครงสร้างองค์การให้

รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และทำน่วมคิดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้

ด้านการอภิปรายร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 อันดับแรกคือ ท่านร่วมอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ รองลงมา ได้แก่ ท่านร่วมอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และท่านร่วมอภิปรายเพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้

ด้านการวางแผนการร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 อันดับแรกคือ ท่านร่วมวางแผนในการจัดทำโครงการหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ ท่านร่วมวางแผนการดำเนินการพัฒนางานตามแผนระบบการประกันคุณภาพ และท่านร่วมวางแผนในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา

ด้านการตัดสินใจปัญหาาร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 อันดับแรกคือ ท่านร่วมตัดสินใจปัญหาในการจัดทำโครงการหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ ท่านร่วมตัดสินใจปัญหาแผนการดำเนินการพัฒนางานตามแผนระบบการประกันคุณภาพ และท่านร่วมตัดสินใจปัญหาในการสำรวจ การจัดตั้ง

และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านการทำงานร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 อันดับแรกคือ ท่านร่วมดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ รองลงมา ได้แก่ ท่านร่วมดำเนินการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการประเมินคุณภาพภายใน และท่านร่วมดำเนินการสำรวจแหล่งเรียนรู้ จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านการรับผลประโยชน์ร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 อันดับแรกคือ ท่านร่วมรับผลประโยชน์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ท่านร่วมรับผลประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ และท่านร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านการประเมินผลร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 อันดับแรกคือ ท่านร่วมประเมินผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ท่านร่วมประเมินผลการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อจัดตั้ง ส่งเสริม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน และท่านร่วมประเมินผลการนิเทศการใช้หลักสูตร ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษามีความเห็นชอบที่ตรงกัน

ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการร่วมรับผลประโยชน์

ผลการวิเคราะห์ห้ระดับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในอันดับรองลงมาตามลำดับ

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติงานมาก 3 อันดับแรกคือนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ รองลงมา ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจัดทำโครงการหลักสูตรและสาระต่างๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตร

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติงานมาก 3 อันดับแรกคือ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติงานมาก 3 อันดับแรกคือ กำหนดแนวทางดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา และประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อจัดตั้ง ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติงานมาก 3 อันดับแรกคือ จัดระบบโครงสร้างองค์การให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ประสานงานกับเขตพื้นที่ เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการประเมินคุณภาพภายใน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวกทุกด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการคิดร่วมกันกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวกทุกด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการอภิปรายร่วมกันกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับ

พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

อภิปรายและวิจารณ์

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาวิเคราะห์ผลเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาให้โอกาสในการมีบทบาทของชุมชนมากขึ้น โดยจะเน้นทางด้านการคิด เสนอแนะ การแสดงความคิดเห็น ร่วมอภิปราย วางแผนร่วมกับสถานศึกษาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ (2549 : 81 – 83) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เมตต์ (2541 : 89) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าคณะกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาในด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก

พิจารณาวิเคราะห์ผลเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก สภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุดในแต่ละด้านทั้ง 7 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการอภิปรายร่วมกัน ร่วมกันหาข้อยุติในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา 2) ด้านการคิดร่วมกัน แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา 3) ด้านการวางแผนการร่วมกัน วางแผนการดำเนินงานในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา 4) การรับผลประโยชน์ร่วมกัน ร่วมรับผลประโยชน์ทางวัตถุ และจิตใจในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา 5) การทำงานร่วมกัน ร่วมทำงานในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา 6) การประเมินผลร่วมกัน ร่วมกันรับทราบผลดีและผลเสียเพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา 7) การตัดสินใจร่วมกัน ร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาให้โอกาสในการมีบทบาทของชุมชนมากขึ้น โดยจะเน้นทางด้านการคิด เสนอแนะ การแสดงความคิดเห็น ร่วมอภิปราย วางแผนร่วมกับสถานศึกษาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิม (2542 : 129 – 144) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมากในด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ การจัดทำแผนพัฒนา และแผนการใช้จ่ายเงินของโรงเรียน การจัดซื้อจัดจ้าง การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้ของชุมชน นอกจากนี้กรรมการโรงเรียนยังมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแนวทางการพัฒนาโรงเรียน การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติงานประจำปี การตรวจสอบการใช้จ่ายและงบประมาณของโรงเรียน การจัดทรัพยากรให้เข้ามา

ช่วยสอนนักเรียน และการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อช่วยเหลืองานของโรงเรียน

การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานวิชาการ ในสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก พิจารณาวิเคราะห์ผลเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาและชุมชนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น รวมถึงร่วมกันคิด อภิปราย วางแผนในการพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เบลูจวรรณ (2543 : 95) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก การบริหารงานวิชาการจะต้องใช้แนวการบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอน ของ เดมิ่ง (Deming) คือการวางแผน ปฏิบัติ ติดตาม และปรับปรุง

พิจารณาวิเคราะห์ผลเป็นรายด้าน สภาพที่ปฏิบัติมากที่สุดในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณภาพตามศักยภาพของผู้เรียน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางและนำมาจัดทำ พัฒนา มวลประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน รวมไปถึงการติดตามประเมินผลและปรับปรุงการใช้หลักสูตร 3) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระบบการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด และ

รายงานต่อสาธารณะชนทราบ 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การดำเนินการในเรื่องของการสำรวจจัดตั้ง และพัฒนาแหล่งของภูมิปัญญาทั้งที่อยู่ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง จัดทำบัญชีแหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ที่ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด สอดคล้องกับ อำนวย (2539 : 89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านบริหารวิชาการครบทั้ง 7 ด้าน คือ ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อค้นหาปัญหา ด้านการเรียนการสอนก่อนเปิดภาคเรียน จัดครูเข้าสอนในชั้นเรียนตรงตามความรู้ความสามารถและความถนัด

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ การร่วมทำงาน แก้ไขปัญหา ร่วมกันรับผลประโยชน์ รวมถึงการประเมินผลการจัดการศึกษาร่วมกัน เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ชะเวง (2540 : 73 - 75) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กระบวนการบริหารการศึกษา กับผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถม

ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีผลการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับสูงกว่าปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และมีความรู้กระบวนการบริหารการศึกษา สัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน คือข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจำศรีวิชัย เขต 2 อยู่ในระดับมาก ในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาควรดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาให้แก่บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
- 3) สถานศึกษาควรเน้นในการตัดสินใจตามสายงานให้แก่บุคลากรในสถาน

ศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และให้ความสำคัญต่อการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจำศรีวิชัย เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาทุกสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหลักการปฏิบัติงานวิชาการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาความรู้ความสามารถอย่างเต็มประสิทธิภาพ และเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.2 ควรศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรมที่มีส่วนร่วมของชุมชนกับการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและพิจารณาเป็นรายด้านมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ไปในทางบวก ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้น ทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การอภิปรายการทำงาน การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน การรับผลประโยชน์ตลอดจนการร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาให้เกิดกับผู้เรียนมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, กรุงเทพมหานคร.

อำนาจ เข้มสะอาด. 2539. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึงใน กัลยมน อินทุสุต. 2547. การใช้อำนาจของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เฉลิม นิลแก้ว. 2542. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการจัดการศึกษาของ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชะเวง ตั้งไฉ่. 2540. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กระบวนการบริหารการศึกษา กับผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

เบญจวรรณ สกุลเนรมิต. 2543. การบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2541. การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547. คู่มือปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร.

Best, John W. 1970. *Research in Education*. ; Prentice - Hall Inc., Englewood Cliffs

อ้างถึงใน นูรินทร์ เรือนแก้ว. 2541. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่โถ อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.